

פרשה ומדרש

5. פרשת חיי שרה, מקורות לחלוקה

1. (בראשית רבה פרשה ס', ח'):

אמר ר' אחא: יפה שיחתן של עבדי בתי אבות מתורתן של בנים, פרשתו של אליעזר שנים ושלושה דפים הוא אומרה ושונה, ושרץ מגופי תורה ואין דמו מטמא כבשרו אלא מריבוי המקרא. ר' שמעון בר יוחאי אומר: "טמא", "הטמא". ר' אלעזר בן יוסי אומר: "זה", "וזה".

רש"ר הירש בראשית פרק כד

(לה - מח) מעניין להשוות את סיפורו של אליעזר עם הסיפור הקודם של המעשה כמות שהיה. כל ההבדלים מוסברים במבט ראשון מתוך הצורך להתחשב בנימוס, וכבר הערנו על אחדים מהם; או מתוך השאיפה ליישב את הענין כולו על לב האנשים, אשר אליעזר היטיב לרדת לסוף דעתם. את "הקרה נא" הוא משמיט, וכן הוא נמנע מלעורר את חשדנות האנשים, ומדלג על כל מה שעשוי להבליט את דאגתו היתירה להצלחת שליחותו. כן חסרים כל אותם הקוים העדינים, הכלולים בסיפור שלעיל. יש סוג אנשים שמסוכן מאד להיראות רגשן בעיניהם, הם קוראים לזה "רומנטי" ו"דמיוני", והם מתחילים להטיל ספק ביציבות המעשית של ההתקשרות, שהם נקראים ליטול על עצמם. אליעזר מסתפק בהבלטה ניכרת של השגחת ה' הגלויה לעין, אשר גם איש כלבן, מנקודת השקפתו הוא, ירא בדרך כלל לפעול בניגוד לרצונה המפורש.

בראשית פרק כד

- (א) וְאֲבָרְהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וַיִּקְנֶק בְּרָד אֶת־אֲבָרְהָם בְּכָל:
- (ב) וַיֹּאמֶר אֲבָרְהָם אֲלֵעֶבֶד זָקֵן בֵּיתוֹ הַמִּשְׁלַח בְּכָל־אֲשֶׁר־לוֹ שִׁים־נָא יָדָךְ תַּחַת יָרְכִי:
- (ג) וְאֲשַׁבְּעֶךָ בִּיקְנֹק אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְאֱלֹהֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא־תִקַּח אִשָּׁה לְבְנֵי מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי אֲשֶׁר אֲנֹכִי יוֹשֵׁב בְּקִרְבּוֹ:
- (ד) כִּי אֲלֵאֲרֹצִי וְאֶל־מוֹלַדְתִּי תִלְדָּךְ וְלִקְחַתְּ אִשָּׁה לְבְנִי לִיצְחָק:
- (ה) וַיֹּאמֶר אֵלָיו הֲעֶבֶד אוֹלִל לֹא־תֵאבְדָה הָאִשָּׁה לְלֶכֶת אַחֲרַי אֶל־הָאָרֶץ הַזֹּאת הֲשֵׁיב אִשִּׁיב אֶת־בְּנִךְ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יֵצְאָתָּ מִשָּׁם:
- (ו) וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲבָרְהָם הַשֹּׁמֵר לָךְ פְּרִי־שֵׁיב אֶת־בְּנִי שָׁמָּה:
- (ז) וַיִּקְנֹק אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר לְקַחְנִי מִבֵּית אָבִי וּמֵאָרֶץ מוֹלַדְתִּי וְאֲשֶׁר דִּבְרַלְתִּי וְאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְלִי לֵאמֹר לְזַרְעֶךָ אֲתֵן אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת הִוא יִשְׁלַח מִלֵּאכֹו לְפָנֶיךָ וְלִקְחַתְּ אִשָּׁה לְבְנִי מִשָּׁם:
- (ח) וְאִם לֹא תֵאבְדָה הָאִשָּׁה לְלֶכֶת אַחֲרַי וְנִקִּיתָ מִשְׁבַּעְתִּי זֹאת רַק אֶת־בְּנִי לֹא תֵשֵׁב שָׁמָּה:
- (ט) וַיִּשָּׂם הֲעֶבֶד אֶת־יָדוֹ תַּחַת יָרְדֵי אֲבָרְהָם אֲדָנָיו וַיִּשְׁבַּע לוֹ עַל־הַדָּבָר הַזֶּה:
- (י) וַיִּקַּח הֲעֶבֶד עֶשְׂרֵה גַמְלִים מִגְּמָלֵי אֲדָנָיו וַיִּלְדָּךְ וְכָל־טוֹב אֲדָנָיו בְּיָדוֹ וַיִּקַּם וַיֵּלֶךְ אֶל־אֲבָרָם נְהַרְסִים אֶל־עִיר נְחוֹר:
- (יא) וַיִּבְרָךְ הַגַּמְלִים מַחוּץ לְעִיר אֶל־בְּאֵר הַמַּיִם לַעֲרֵב לַעֲת צֹאֵת הַשָּׂאֲבֹת:
- (יב) וַיֹּאמְרוּ יִקְנֹק אֶלְהִי אֲדָנָי אֲבָרְהָם הַקְּרָה־נָא לְפָנֵי הַיּוֹם וַעֲשֵׂה־חֶסֶד עִם אֲדָנָי אֲבָרְהָם:
- (יג) הִנֵּה אֲנֹכִי נָצַב עֲלֵיָיו הַמַּיִם וּבְנוֹת אֲנָשֵׁי הָעִיר יֹצְאֹת לְשָׂאֵב מַיִם:
- (יד) וְהִנֵּה הִנְעֵר אֲשֶׁר אָמַר אֵלָיָה הַטִּינָא כְּדָד וְאֲשַׁתָּה וְאִמְרָה שְׂתָה וְגַם־גְּמָלֶיךָ אֲשַׁקֶּה אֶתְּהֵ הַלְּחֶתְךָ לְעֶבְדְּךָ לִיצְחָק וְבָה אֲדַע כִּי־עֲשִׂיתָ חֶסֶד עִם־אֲדָנָי:
- (טו) וַיְהִי־הוּא טָרַם כְּלָה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רַבָּקָה יֹצְאָתָּ אֲשֶׁר יִלְדָה לְבַתוֹאֵל בְּרַמְלֶכָה אִשְׁתֵּי נְחוֹר אַחֵי אֲבָרְהָם וְכָדָה עַל־שִׁכְמָה:
- (טז) וְהִנְעֵר טַבַּת מְרָאֵה מֵאֵד בְּתוֹלָה וְאִישׁ לֹא יִדְעָה וְתִרְדַּד הָעֵינָה וְתִמְלֵא כְדָה וְתַעַל:
- (יז) וַיִּרְץ הֲעֶבֶד לְקִרְאָתָהּ וַיֹּאמֶר הַגְּמִיאֵינִי נָא מַעַט־מַיִם מִכַּדָּךְ:
- (יח) וְתֹאמַר שְׂתָה אֲדָנָי וְתִמְהָר וְתִרְדַּד כְּדָה עֲלֵיָךְ וְתִשְׁקֶהוּ:
- (יט) וְתִכַּל לְהִשְׁקָתוֹ וְתֹאמַר גַּם לְגְמָלֶיךָ אֲשַׁאֵב עַד אִם־כָּלוּ לְשִׁתָּה:
- (כ) וְתִמְהָר וְתַעַר כְּדָה אֶל־הַשִּׁקָּת וְתִרְץ עוֹד אֶל־הַבְּאֵר לְשָׂאֵב וְתִשְׁאֵב לְכָל־גְּמָלָיו:
- (כא) וְהָאִישׁ מִשְׁתַּאֲהָ לָהּ מַחְרִישׁ לְדַעַת הַהַצְלִיחַ יִקְנֹק דְּרָכּוֹ אִם־לֹא:
- (כב) וַיְהִי כֹאֲשֶׁר כָּלוּ הַגְּמָלִים לְשִׁתוֹת וַיִּקַּח הָאִישׁ גַּזְזִים זָהָב בְּקַע מִשְׁקָלוֹ וַיִּשְׁנֵי צְמִידִים עֲלֵי־יָדָיָה עֶשְׂרֵה זָהָב מִשְׁקָלָם:
- (כג) וַיֹּאמֶר בְּתַמִּי אֶתְּ הַגִּידִי נָא לִי הֵיִשׁ בֵּית־אָבִיךָ מִקּוֹם לָנוּ לָלֶיךָ:
- (כד) וְתֹאמַר אֵלָיו בֵּת־בְּתוֹאֵל אֲנֹכִי בְרַמְלֶכָה אֲשֶׁר יִלְדָה לְנְחוֹר:
- (כה) וְתֹאמַר אֵלָיו גַּם־תִּבְּנוּ גַם־מִסְפּוֹא רַב עֲמָנוּ גַם־מִקּוֹם לָנוּ:
- (כו) וַיִּקְדֵּי הָאִישׁ וַיִּשְׁתַּחֲוֶי לִיקְנֹק:

- (כז) ויאמר ברוך יקוק אלהי אדני אברהם אשר לא עזב חסדו ואמתו מעם אדני אנכי בדרך נחני יקוק בית אחי אדני :
- (כח) ותרוץ הנער ותגד לבית אמה פדברים האלה :
- (כט) ולרבקה אח ושמו לבן וירץ לבן אלהאיש החוצה אלהעין :
- (ל) ויהיו פראת את הנזם ואת הצמידים עלידי אחתו וכשמעו את דברי רבקה אחתו לאמר זה דבר אלי האיש ויבא אלהאיש והנה עמד על הגמלים עליהעין :
- (לא) ויאמר בוא ברוך יקוק למה תעמד בחוץ ואנכי פניתי הבית ומקום לגמלים :
- (לב) ויבא האיש הביתה ויפתח הגמלים ויתן תבן ומספוא לגמלים ומים לרחץ רגליו ורגלי האנשים אשר אתו :
- (לג) ו ווישם לפניו לאכל ויאמר לא אכל עד אסדברתי דברי ויאמר דבר :
- (לד) ויאמר עבד אברהם אנכי :
- (לה) ויקוק ברוך את אדני מאד ויגדל ויתרלו צאן ויבקר וכסף וזהב ועבדים ושפחות וגמלים וחמרים :
- (לו) ותלד שרה אשת אדני בן לאדני אחרי זקנתה ויתרלו את כל אשר לו :
- (לז) וישבעני אדני לאמר לא תקח אשה לבני מבנות הפנעני אשר אנכי ישב בארצו :
- (לח) אם לא אל בית אבי תלך ואל משפחתי ולקחת אשה לבני :
- (לט) ואמר אל אדני אלי לא תלך האשה אחרי :
- (מ) ויאמר אלי יקוק אשר הנהלתני לפניו ישלח מלאכו איתך והצליח דרכך ולקחת אשה לבני משפחתי ומבית אבי :
- (מא) אז תנקה מאלתי כי תבוא אל משפחתי ואם לא תננו לך והיית נקי מאלתי :
- (מב) ואבא היום אלהעין ואמר יקוק אלהי אדני אברהם אם ישד נא מצליח דרכי אשר אנכי הלך עליה :
- (מג) הנה אנכי נצב על עין המים והנה העלמה היצאת לשאב ואמרתי אליה השקיני נא מעט מים מפדך :
- (מד) ואמרה אלי גם אתה שתה וגם לגמליך אשראב הוא האשה אשר הכיח יקוק לבר אדני :
- (מה) אני טרם אכלה לדבר אל לבי והנה רבקה יצאת וכדה על שכמה ותרו העינה ותשאב ואמר אליה השקיני נא :
- (מו) ותמהר ותורד כדה מעליה ותאמר שתה וגם גמליך אשראב ותשאב וגם הגמלים השקתה :
- (מז) ואשאל אתה ואמר בתמי את ותאמר בת בתואל בן נחור אשר ילדה לו מלכה ואשם הנזם על אפה והצמידים עלידה :
- (מח) ואקד ואתחנה ליקוק ואברך את יקוק אלהי אדני אברהם אשר הנחיל בדרך אמת לקחת את בית אחי אדני לבנו :
- (מט) ועתה אם יששכם עשים חסד ואמת את אדני הגידו לי ואם לא הגידו לי ואפנה עלימין או על שמאל :
- (נ) ולען לבן ובתואל ויאמרו מיקוק יצא הדבר לא נוכל דבר אליך רע או טוב :
- (נא) הנה רבקה לפניך קח ולך ותהי אשה לבר אדניך כאשר דבר יקוק :
- (נב) ויהי כאשר שמע עבד אברהם את דבריהם וישתחו ארצה ליקוק :
- (נג) ויוצא העבד כלי כסף וכלי זהב ובגדים ויתן לרבקה ומגדנת נתן לאחיה ולאמה :
- (נד) ויאכלו וישתו הוא והאנשים אשר עמו וילינו ויקומו בבקר ויאמר שלחני לאדני :
- (נה) ויאמר אחיה ואמה תשב הנער איתנו ימים או עשור אחר תלך :
- (נו) ויאמר אלהם אל תאחרו אתי ויקוק הצליח דרכי שלחוני ואלכה לאדני :
- (נז) ויאמרו נקרא לנער ונשאלה את פיה :
- (נח) ויקראו לרבקה ויאמרו אליה התלכי עסהאיש הזה ותאמר אלך :
- (נט) וישלחו את רבקה אחתם ואת מנקתה ואת עבד אברהם ואת אנשיו :
- (ס) ויברכו את רבקה ויאמרו לה אחתנו את הוי לאלפי רבבה ויירש זרעך את שער שנקאיו :
- (סא) ותקם רבקה ונערתיה ותרכבנה על הגמלים ותלכנה אחרי האיש ויקח העבד את רבקה וילך :
- (סב) ויצחק בא מבוא באר לחי ראי והוא יושב בארץ הנגב :
- (סג) ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב וישא עינו וירא והנה גמלים באים :
- (סד) ותשא רבקה את עיניה ותרא את יצחק ותפל מעל הגמל :
- (סה) ותאמר אלהעבד מיהאיש הלזה ההלך בשדה לקראתנו ויאמר העבד הוא אדני ותקח הצעיר ותתקס :
- (סו) ויספר העבד ליצחק את כל הדברים אשר עשה :